

IDEELL BESÖKSVERKSAMHET I HÄKTEN OCH ANSTALTER

”Jag satt i fängelse och ni besökte mig.”

– Jesu ord som påminner oss om varje människas okränkbara värde.

Att vara frihetsberövad innebär ofta isolering, maktlöshet och en djup osäkerhet inför framtiden. Besöksverksamhet inom kriminalvården är därför inte bara ett socialt stöd – det är ett uttryck för medmänsklighet, hopp och respekt.

Att starta besöksverksamhet inom häkte eller anstalt är ett uttryck för ansvar, mod och medmänsklighet. När det görs med tydlig förankring, respekt för Kriminalvårdens uppdrag och omsorg om både intagna och volontärer, kan verksamheten bli en bärande kraft av hopp och värdighet – där den ofta behövs som mest.

LP-verksamheten har genom verksamheter och nätverk lång erfarenhet av att möta människor i dessa miljöer, och erbjuder konkreta vägar vidare genom stöd, behandling och gemenskap inför och efter frigivning.

VARFÖR BESÖKSGRUPPER ÄR VIKTIGA

Kriminalvården befinner sig i ett mycket ansträngt läge. Myndigheten lyfter tydligt behovet av externa aktörer som kan bidra till att bryta isolering och passivitet hos intagna.

Församlingars besöksverksamhet fungerar ofta som ett:

- komplement till NAV-verksamheten (Nämnden för Andlig Vård)
- tillskott av kontinuitet och relation, något som är svårt för myndigheten att själv upprätthålla
- brobyggande stöd mellan anstalt, samhälle och civilsamhälle

VEM KAN INGÅ I EN BESÖKSGRUPP

Kriminalvårdens grundläggande krav är tydliga:

- Deltagaren ska ha fyllt 18 år och bedömas som lämplig
- Anhöriga till intagna får inte delta i besöksverksamheten
- Relationer med intagna är inte tillåtna

- Kriminalvårdens värdegrund ska respekteras och följas
- Varje grupp ska ha en ansvarig ledare med mandat från församlingen
- Samtliga deltagare ska godkännas av kriminalvårdschefen

FÖRHÅLLNINGSSÄTT OCH ANSVAR

Besöksverksamhet kräver ett moget, professionellt och ödmjukt förhållningssätt:

- Säkerhetsregler på häkten och anstalter ska alltid följas
- Sekretessavtal ska undertecknas och respekteras fullt ut
- Inga hälsningar, pengar, brev eller varor förmedlas
- Samtal förs med lyhördhet – lyssnande är viktigare än argumenterande
- Deltagare engagerar sig inte i ekonomiska eller juridiska frågor, inte heller i grupperingar och konflikter.
- Alla möts med respekt, oavsett brott, bakgrund, kultur eller livsåskådning

VAD KRIMINALVÅRDEN FÖRVÄNTAR SIG AV CIVILSAMHÄLLET

Viktiga insikter från deras perspektiv

Kriminalvården är tydlig med att civilsamhällets roll inte handlar om att “ta över” myndighetsansvar, utan om att bidra med det som myndigheten själv har begränsade möjligheter att erbjuda.

1. Stabil närvaro – inte punktinsatser

Kriminalvården uppskattar aktörer som:

- är långsiktiga
- återkommer regelbundet
- bygger förtroende över tid

Det är relationen, inte aktiviteten i sig, som skapar förändring.

2. Förmåga att möta utan agenda

Det finns ett starkt behov av trygga vuxna som möter intagna utan krav, prestation eller dolda syften.

Civilsamhällets styrka är:

- att möta människan – inte brottet
- att erbjuda meningsfulla samtal utan myndighetsroll
- Att visa på goda aktiviteter efter vistelsen

3. Respekt för struktur, säkerhet och roller

Kriminalvården förväntar sig att ideella aktörer:

- förstår säkerhetsläget
- respekterar beslutsordningar
- inte sätter personal eller intagna i svåra situationer

Tillit byggs genom pålitlighet och följsamhet.

4. Bidra till hopp inför frigivning

En central förväntan är att civilsamhället kan:

- inge hopp om ett liv bortom kriminalitet
- peka på konkreta vägar vidare efter frigivning
- skapa kontaktytor som lever kvar utanför murarna

Här är LP-verksamhetens vårdkedja och rikstäckande verksamhet värdefull.

5. Medmänsklig närvaro

Kriminalvården möter i dag:

- ökad beläggning
- längre häktningstider
- mer psykisk ohälsa

- Civilsamhällets närvaro ses därför som en avlastning

LP-VERKSAMHETENS VÅRDKEDJA – EN DEL AV LÖSNINGEN

LP erbjuder en sammanhängande kedja av stöd:

- ca 70 lokala LP-center
- behandlingshem (Torpahemmet)
- stödboenden i samverkan med församlingar
- avhopparprogrammet Exodus
- LP-familjehem för vuxna

Detta gör att besöksverksamheten inte stannar vid samtal, utan kan erbjuda konkreta nästa steg.

HUR EN FÖRSAMLING ELLER IDEELL ORGANISATION KAN KOMMA IGÅNG med besöksverksamhet inom häkte eller anstalt

1. Förankra uppdraget i organisationen

Första steget är att besöksverksamheten är förankrad och beslutad av församlingens ledning eller styrelse. Det är viktigt att det finns:

- ett tydligt mandat
- en gemensam värdegrund
- en förståelse för att uppdraget är långsiktigt

Besöksverksamhet bygger på förtroende och kontinuitet, både gentemot Kriminalvården och de intagna.

2. Utse en ansvarig kontaktperson

Kriminalvården förväntar sig att varje ideell besöksverksamhet har:

- en utsedd ansvarig ledare/samordnare
- en tydlig kontaktväg för dialog, uppföljning och akuta frågor

Denna person fungerar som länk mellan:

- Kriminalvården
- besöksgruppen
- församlingen/organisationen

3a. Ta kontakt med Kriminalvården lokalt

Nästa steg är att ta formell kontakt med den lokala anstalten eller häktet.

Det görs vanligtvis genom:

- kriminalvårdschef
- säkerhetsansvarig
- eller kontaktperson för ideella aktörer

I dialogen är det viktigt att:

- beskriva vilka ni är
- vilken värdegrund ni bär
- vilken typ av besöksverksamhet ni vill bedriva
- hur ofta och i vilken form

Kriminalvården avgör därefter om och hur verksamheten kan startas.

3b. Se över om det redan finns befintliga ideella/kristna besöksgrupper för att skapa dialog.

4. Rekrytera och förbered volontärer

När Kriminalvården gett klartecken kan volontärer rekryteras. Viktigt är att:

- deltagare är minst 18 år
- deltagare inte har anhöriga som är intagna
- deltagare är trygga, mogna och kan hålla gränser

Alla volontärer behöver:

- introduktion i uppdraget
- kunskap om förhållningssätt, sekretess och säkerhet

- förståelse för sin roll – som medmänniska, inte problemlösare

Kriminalvården gör alltid en lämplighetsprövning och godkännande av varje person.

5. Tydliga ramar för uppdraget

Besöksverksamheten ska bedrivas inom tydliga ramar:

- alla säkerhetsregler följs
- sekretess är absolut
- inga brev, pengar, varor eller hälsningar förmedlas
- inga privata relationer upprättas
- inga juridiska eller ekonomiska frågor hanteras

Besöken handlar i första hand om:

- närvaro
- samtal
- respekt
- mänsklig värdighet

6. Samverka med etablerade aktörer

Det är ofta klokt att inte starta helt ensam. Många församlingar samverkar med:

- NAV (Nämnden för Andlig Vård)
- LP-verksamheten
- andra församlingar lokalt

Samverkan ger:

- stöd i uppstart
- utbildning och erfarenhetsutbyte
- trygghet för både volontärer och Kriminalvården

7. Arbeta långsiktigt och uthålligt

Kriminalvården värdesätter aktörer som:

- är stabila över tid
- återkommer regelbundet
- inte avbryter verksamheten utan dialog

8. Introduktion, utbildning och stöd

Besöksverksamhet som är kopplade till LP- verksamheten kommer att erbjudas:

- Deltagande i ett rikstäckande nätverk för ideell besöksverksamhet på kristen grund
- Introduktionskurs för att komma igång
- Utbildningar och nätverksträffar för inspiration och kunskapshöjning
- Riktade samlingar till gruppleddare och ansvariga

Avslutande ord

Att LP- Verksamheten bygger upp ett nationellt nätverk med Ideell besöksverksamhet på häkten och anstalter är ett uttryck för att vi inte ger upp om människor. Vi har sett att förändring är möjlig. Vi kan nu med våra verksamheter Exodus och Familjehemsarbetet erbjuda en väg vidare efter en vistelse. En trygg tillvaro där individen får möjlighet att landa, stöttas och coachas i nära kontakt med sin stödfamilj/coach.

Genom ett rikstäckande LP- nätverk kan vi göra skillnad på nationell nivå. Genom ett rikstäckande nätverk finns möjligheten att söka medel för att utveckla arbetet brett och långsiktigt. På så sätt kan vi bygga strukturer som hjälper många människor, samtidigt som de stärker, stöttar och tillför kraft och resurser till varje lokalt engagemang.

Låt oss göra detta tillsammans. Låt oss göra skillnad för Sverige.

Kontaktuppgifter:

LP Norr	Lili-Ann-Karppinen lili-ann.karppinen@lp-verksamheten.se 070-419 25 22
LP Mitt	Daniel Back daniel.back@lp-verksamheten.se 070-419 25 33
LP Syd	Semias Schenberg semias.schenberg@lp-verksamheten.se 076-536 26 19